

ПЕРЕДМОВА

Представлений черговий випуск «Актуальних проблем держави і права», націлений на узагальнення та розповсюдження наукового досвіду з теоретичних та практичних проблемсучасноїюриспруденції.Узбірникуможнаознайомитисязґрунтовнимирозробками вчених-правознавців, працями юристів-практиків, які займаються актуальними питаннями адміністративного права та процесу, проблемами міжнародного права в умовах глобалізації, актуальними проблемами цивільного, господарського та екологічного права України, питаннями протидії злочинності та вдосконалення діяльності органів кримінальної юстиції, іншими важливими напрямками розвитку юридичної науки в Україні.

Україна переживає складний процес реформування всієї правової системи та її адаптації до нових соціально-політичних та економічних умов, відбуваються суттєві політичні, економічні та соціальні реформи. Зміни в суспільно-політичному житті вимагають адекватного відображення в правовій реальності. У цих умовах юридична наука покликана здійснювати все більш вагомий внесок у вирішення існуючих проблем, розробку сучасних теоретико-методологічних підходів до аналізу державно-правових явищ, винайдення моделі оптимального врегулювання суспільних відносин. Саме тісний симбіоз наукової юридичної думки та високої кваліфікації практиків є запорукою отримання корисних результатів.

Наукове супроводження є пріоритетним завданням для вітчизняної юридичної науки в процесі практичного запровадження адміністративної реформи, метою якої є поетапне створення системи державного управління, що забезпечить становлення України як високорозвинутої, правової, цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, соціальної стабільності, культури та демократії, формування системи державного управління, що стане близькою до потреб і запитів людей. Отримані в ході проведених досліджень висновки, представлені в цьому збірнику статей, сприятимуть практичній нормотворчій діяльності в галузі адміністративно-правового забезпечення розвитку державного управління в Україні.

Поряд з адміністративною реформою в Україні триває й конституційна реформа, що вимагає від науковців нових ідей і рішень, які б стали підґрунтям для вирішення проблем сьогодення. Особливо актуальним практичним завданням для вчених-правознавців залишаються питання оптимальної організації систем органів публічної влади в Україні, розмежування, у тому числі компетенційне, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також гарантування прав місцевого самоврядування. У зв'язку із цим дослідження проблеми муніципалізму сприятиме не тільки практичному втіленню відповідних положень, але й подальшому розвитку науки конституційного й муніципального права.

У представлених статтях відображені сучасні тенденції розвитку й актуальні проблеми міжнародного права, європейського права та порівняльного правознавства. Міжнародне право є соціально-необхідним інструментом регулювання міжнародних відносин. За всієї недосконалості його принципів і норм вони нині є визнаними всіма державами зведенням правил, що дають можливість у процесі співробітництва вирішувати найважливіші проблеми, які виникають на міжнародній арені. Окрема увага приділяється розробленню науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення механізму застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини, виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні, створення й функціонування якого є важливим надбанням загальноєвропейської правової системи захисту прав людини.

Наукове та практичне значення мають статті, які стосуються питань цивільного права та процесу. Сучасна цивілістика покликана забезпечити найповніше врахування приватних інтересів як основи конкретних приватних правовідносин, спрямованих на задоволення різноманітних потреб індивідів. Деякі статті в збірнику присвячені проблемам

правового регулювання господарських відносин. Авторами досліджується коло учасників правовідносин у сфері організації та здійснення будівельної діяльності, формулюється поняття та ознаки суб'єктів господарювання паливно-енергетичного комплексу України. Відзначається, що постійна зміна та прийняття нових нормативно-правових актів, що регулюють господарську діяльність та визначають порядок і необхідні умови для здійснення окремих видів господарської діяльності, обумовлюють необхідність вивчення загальних вимог до господарювання, а також деталізації особливостей здійснення певних видів господарської діяльності.

У збірнику містяться також статті, які спрямовані на вирішення сучасних проблем екологічного права. Зокрема, визначається галузева приналежність інституту права природноресурсової власності, адже оптимальний вибір галузевої приналежності інституту права власності на природні ресурси як систематизованої сукупності правових норм відкриває широкі можливості для виявлення допустимості галузевих норм для закріплення цих відносин, визначення методів і принципів їх регулювання та оптимізації правозастосовної діяльності; аналізуються такі підстави виникнення форм правового регулювання відносин природокористування, як дозвіл і договір.

Особливого значення набувають сучасні дослідження проблем кримінального права, кримінології та кримінально-виконавчого права. Автори цілком справедливо зазначають, що на тлі економічних, політичних та ідеологічних перетворень, вибору розвитку України шляхом європейської інтеграції, подальшої демократизації суспільства, реформування діяльності державного апарату в цілому та органів кримінальної юстиції зокрема стає невідкладним завданням створення ефективної системи попередження правопорушень, виявлення злочинів, їх розслідування та покарання винуватих осіб.

Не підлягає сумніву той факт, що адекватні заходи протидії злочинності неможливо розробляти й здійснювати без уміння оперувати кримінологічними знаннями. Заслугують на увагу дослідження, у яких розглядаються методичні основи кримінологічного аналізу регіональних особливостей злочинності, вивчаються проблеми визначення особистості політичного злочинця.

У представлених статтях відображені також питання вдосконалення в умовах правової реформи сучасного кримінально-процесуального законодавства, яке має водночас відповідати європейським стандартам і слугувати надійним засобом захисту прав, свобод та законних інтересів конкретної особи нашої країни. Зокрема, приділяється увага вивченню інституту приватного обвинувачення в кримінальному процесі України, і зазначається, що законодавче закріплення розширення приватноправових засад у кримінальному процесі є однією з визначальних передумов гуманізації відносин у галузі кримінальної юстиції; досліджується правова природа прокурорського нагляду за дотриманням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням тощо.

Впевнений, що матеріали, представлені в цьому збірнику, сприятимуть активізації впровадження результатів наукових розробок у практичну юридичну діяльність і подальшому наближенню вітчизняної правової системи України та її інститутів до світових стандартів.

Сергій КІВАЛОВ,

доктор юридичних наук, професор,

академік НАПрН України,

президент Національного університету

«Одеська юридична академія»,

голова комітету Верховної Ради України

з питань верховенства права та правосуддя